

STATUT PRZEDSIĘBIORSTWA PAŃSTWOWEGO

pod nazwą:
„ZJEDNOCZONE FABRYKI ZWIĄZKÓW AZOTOWYCH W MOŚCICACH I W CHORZOWIE”.

ROZDZIAŁ I.

Przepisy ogólne.

Nazwa, cel i siedziba przedsiębiorstwa.

W celu budowy i prowadzenia fabryk związków azotowych i produktów ubocznych oraz handlu produktami tychże fabryk, a w szczególności w celu przejęcia od Skarbu Państwa majątku Państwowej Fabryki Związków Azotowych w Mościcach i Państwowej Fabryki Związków Azotowych w Chorzowie tworzy się przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą: „Zjednoczone Fabryki Związków Azotowych w Mościcach i w Chorzowie”.

§ 2.

Przedsiębiorstwo posiada samodzielną osobowość prawną i rządzić się będzie według zasad gospodarki handlowej.

§ 3.

Przedsiębiorstwo ma prawo prowadzić budowę i eksploatację fabryk związków azotowych lub fabryk pokrewnych, prowadzić handel ich produktami i surowcami, a również prowadzić budowę i eksploatację elektrowni oraz sprzedaż prądu elektrycznego.

Przedsiębiorstwo ma prawo brać udział w innych przedsiębiorstwach o celach wyżej wskazanych lub pokrewnych oraz otwierać oddziały, biura i agentury w krajach i zagranicą z zachowaniem obowiązujących przepisów prawnych.

§ 4.

Przedsiębiorstwo przejmuje na własność majątek ruchomy Państwowej Fabryki Związków Azotowych w Chorzowie i Państwowej Fabryki Związków Azotowych w Mościcach wraz ze wszystkimi prawami i zobowiązaniami, według stanu wykazanego w bilansach wymienionych fabryk, sporządzonych na dzień 31 lipca 1933 r.

Jednocześnie przedsiębiorstwu zostaje przekazany w zarząd i użytkowanie wszelki stanowiący własność Skarbu Państwa majątek nieruchomości, objęty inwentarzem Państwowej Fabryki Związków Azotowych w Chorzowie i Państwowej Fabryki Związków Azotowych w Mościcach. Przejęcie majątku nieruchomości i ruchomego nastąpi protokólnie, na podstawie inwentarza i szacunku sporządzonego przez Dyрекcję przedsiębiorstwa w porozumieniu z Ministerstwem Przemysłu i Handlu i z Ministerstwem Skarbu. Protokół oddania imieniem Skarbu Państwa podpisze osoba upoważniona przez Ministra Skarbu.

§ 5.

Majątkiem nieruchomości, zarówno przekazanym przedsiębiorstwu w zarząd, jak i nabytym, będą władze przedsiębiorstwa zarządzać i użytkować w imieniu przedsiębiorstwa, a na dobro Skarbu Państwa, zgodnie z postanowieniami niniejszego statutu.

§ 6.

Przedsiębiorstwo podlega wpisowi do rejestru handlowego i z chwilą zarejestrowania rozpoczyna swą działalność jako samodzielna osoba prawna.

Wpis przedsiębiorstwa i jego władz nastąpi na mocy rozporządzenia Rady Ministrów o utworzeniu przedsiębiorstwa i wydzieleniu z administracji państwowej, na mocy statutu oraz zawiądomienia Ministra Przemysłu i Handlu o ustanowieniu władz przedsiębiorstwa.

§ 7.

Siedziba przedsiębiorstwa mieści się w Mościcach. Siedziba może być zmieniona na mocy uchwały Rady Administracyjnej, zatwierdzonej przez Ministra Przemysłu i Handlu.

§ 8.

Przedsiębiorstwo jest wolne od wszelkich opłat stemplowych za czynności, połączone z ukonstytuowaniem się przedsiębiorstwa jako samodzielnej osoby prawnej.

ROZDZIAŁ II.

Majątek i administracja przedsiębiorstwa.

§ 9.

Kapitał zakładowy przedsiębiorstwa składa się:

- a) z kapitału Skarbu Państwa,
- b) z kapitału przedsiębiorstwa.

W celu ustalenia wysokości kapitału zakładowego przedsiębiorstwo sporządzi na podstawie ustalonej w myśl § 4 wartości szacunkowej przejmowanego majątku nieruchomości i ruchomego bilans otwarcia, przyczem kapitał Skarbu Państwa ustalony zostanie w wysokości odpowiadającej ustalonej wartości szacunkowej majątku nieruchomości oddanego przedsiębiorstwu w zarząd, zaś kapitał własny przedsiębiorstwa ustalony zostanie w wysokości stanowiącej różnicę pozostałych aktywów i pasywów bilansu otwarcia. Bilans otwarcia sporządzony będzie na dzień 1 sierpnia 1933 r. i będzie zatwierdzony przez Ministra Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

§ 10.

Przedsiębiorstwo może powiększać swój kapitał zakładowy, czyniąc na rzecz tego kapitału stosowne odpisy z czystego zysku bilansowego. Poza kapitałem zakładowym przedsiębiorstwo tworzyć będzie kapitał amortyzacyjny i rezerwowy, ewentualnie fundusz asekuracyjny. Prócz tego mogą być tworzone na podstawie decyzji Ministra Przemysłu i Handlu, wydanych w porozumieniu z Ministrem Skarbu, inne jeszcze specjalne fundusze.

§ 11.

Kapitał amortyzacyjny tworzy się z sum corocznie odpisywanych od ogólnego zysku brutto na amortyzację niżej wymienionych przedmiotów majątkowych przedsiębiorstwa, służących do celów produkcji i przeznaczonych do zbycia.

Skala amortyzacyjna wynosi:

- a) w stosunku do budynków murowanych 2% od wartości bilansowej,
- b) w stosunku do budynków drewnianych 10% od wartości bilansowej,
- c) w stosunku do maszyn i urządzeń 5-10% od wartości bilansowej.

Zmniejszenie wartości szybko zużywających się przedmiotów majątku ruchomego, a w szczególności narzędzi, sprawdzianów, uchwytów i drobnych przyrządów pomocniczych, odpowiadające rzeczywistemu zużyciu, nie będzie stanowić przedmiotu odpisów amortyzacyjnych, lecz obciążać będzie bezpośrednio koszty produkcji.

§ 12.

Kapitał rezerwowy tworzy się z sum corocznie na ten cel odpisywanych w wysokości 5% od ogólnego zysku brutto. Kapitał ten przeznaczony będzie przede wszystkim na pokrycie strat w latach deficytowych. O ile kapitał rezerwowy dojdzie do wysokości połowy nominalnego kapitału zakładowego, ustają dalsze coroczne odpisy na ten cel, natomiast będą one wznowione, gdy kapitał ten zmniejszy się.

§ 13.

Fundusz asekuracyjny będzie tworzony, gdy przedsiębiorstwo bądź nie będzie ubezpieczać swoich nieruchomości, maszyn i narzędzi, bądź będzie je ubezpieczać nie w pełnej sumie ich wartości. Wartość rocznych odpisów na ten cel oraz wysokość samego kapitału asekuracyjnego ustala Rada Administracyjna. Fundusz asekuracyjny użyty będzie na cele odbudowy zniszczonych przez pożar lub wybuch budynków, maszyn i urządzeń. Sposób lokaty funduszu asekuracyjnego określi Rada Administracyjna na wniosek Dyrekcji.

§ 14.

Przedsiębiorstwo ma prawo w zakresie swego działania zawierać wszelkie umowy, zaciągając we własnym imieniu zobowiązania, broniąc swych interesów w sądach i urzędach.

Przedsiębiorstwo może nabywać majątek nieruchomości na własność Skarbu Państwa, zatrzymując go w swym użytkowaniu, oraz we własnym imieniu nabywać i zbywać majątek ruchomy, tudzież zaciągając zobowiązania.

Zbywanie majątku nieruchomości oraz zaciąganie zobowiązań, obciążających majątek nieru-

202.

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 15 lipca 1933 r.

Zatwierdzenie statutu przedsiębiorstwa państwowego „Zjednoczone Fabryki Związków Azotowych w Mościcach i w Chorzowie”.

Na podstawie art. 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 17 marca 1927 r. o wydzieleniu z administracji państwowej przedsiębiorstw państwowych, przemysłowych, handlowych i górniczych, oraz o ich komercjalizacji (Dz. U. R. P. Nr. 25, poz. 195) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15 lipca 1933 r. o likwidacji przedsiębiorstw państwowych „Państwowa Fabryka Związków Azotowych w Chorzowie” i „Państwowa Fabryka Związków Azotowych w Mościcach” oraz o utworzeniu i wydzieleniu administracji państwowej przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą: „Zjednoczone Fabryki Związków Azotowych w Mościcach i w Chorzowie” (Dz. U. R. P. Nr. 56, poz. 426) zarządza się następująco:

§ 1.

Zatwierdza się dołączony do rozporządzenia niniejszego statut przedsiębiorstwa państwowego „Zjednoczone Fabryki Związków Azotowych w Mościcach i w Chorzowie”.

§ 2.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezes Rady Ministrów:

(—) J. Jędrzejewicz.

Minister Przemysłu i Handlu:

(—) Zarzycki.

Minister Skarbu:

(—) Wl. Zawadzki.

chomy, może być dokonane tylko w granicach upoważnień ustawowych, uzyskanych przez Rząd na rzecz przedsiębiorstwa.

§ 15.

Wszystkie wydatki, wypływające z działalności eksploatacyjnej przedsiębiorstwa, łącznie z wydatkami inwestycyjnymi, pokrywać będzie przedsiębiorstwo z własnych dochodów, przy czym wydatki inwestycyjne nie powinny przekraczać 50% prelimitowanego zysku brutto przedsiębiorstwa w roku operacyjnym; o ileby zaś zasłała potrzeba przekroczenia tej granicy (50%), to na dokonanie takich wydatków inwestycyjnych musi być uzyskana zgoda Ministra Skarbu.

Za zysk brutto przedsiębiorstwa uważana będzie ogólna suma wpływów po potrąceniu niezbędnych wydatków eksploatacyjnych.

§ 16.

Za wydatki lub brak dochodów, spowodowane przez czynności, wykonywane w interesie Państwa, jeżeli czynności tych wymagać będą potrzeby państwowe, a zostaną one zleczone przedsiębiorstwu przez Radę Ministrów, przedsiębiorstwo będzie wynagradzane na podstawie uchwały Rady Ministrów z uwzględnieniem słucznych interesów przedsiębiorstwa.

§ 17.

Dla pełnego pokrycia wydatków przedsiębiorstwo ma prawo dokonywać krótkoterminowych operacji kredytowych.

Przedsiębiorstwo będzie mogło również podejmować długoterminowe operacje kredytowe za zgodą Ministra Przemysłu i Handlu oraz Ministra Skarbu. Długoterminowe operacje kredytowe, które obciążać będą majątek nieruchomy, mogą być dokonywane tylko na mocy upoważnień ustawowych.

§ 18.

Za zobowiązania, zaciągnięte przez przedsiębiorstwo, niezależnie od odpowiedzialności samego przedsiębiorstwa, jest odpowiedzialny Skarb Państwa do wysokości całego majątku nieruchomości, użytkowanego i zarządzanego przez przedsiębiorstwo.

§ 19.

Na wydatki inwestycyjne, które nie będą mogły być pokryte ze środków przedsiębiorstwa, a będą musiały być wykonane w interesie Państwa, przedsiębiorstwo będzie mogło otrzymać dotacje skarbu w granicach, ustalonych w budżecie państwowym. Wszystkie wydatki inwestycyjne na nieruchomości, zarówno pokryte z funduszy przedsiębiorstwa, jak i z dotacji skarbowej, zostaną zapisane na rachunek kapitału Skarbu Państwa.

§ 20.

Przynajmniej 50% czystego zysku bilansowego, pozostałego po dokonaniu z zysków brutto odpisów na wykonane w roku sprawozdawczym wydatki inwestycyjne, na kapitał amortyzacyjny, na kapitał rezerwowy, na fundusz asekuracyjny, ewentualnie na inne fundusze specjalne, powinno być przekazane Skarbowi Państwa.

Z pozostałej sumy czystego zysku mogą być przeznaczane odpowiednie kwoty na powiększenie kapitału zakładowego przedsiębiorstwa oraz inne cele charakteru ogólnego i społecznego, jak również na tantiemy i gratyfikacje dla Rady Administracyjnej, Dyrekcji i pracowników przedsiębiorstwa.

§ 21.

Bilans, rachunek strat i zysków oraz podział czystego zysku zatwierdza Minister Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

Sprawozdanie, zawierające bilans oraz rachunek strat i zysków za ostatni rok sprawozdawczy, będzie dołączone do drukowanego preliminarza budżetowego.

§ 22.

W budżecie państwowym przedsiębiorstwo figurować będzie jedynie w dochodach tą częścią czystego zysku bilansowego, która przy podziale czystego zysku zostanie przeznaczona do wypłaty Skarbowi Państwa (§ 20), oraz w wydatkach temi kwotami, któreby miały być przez Skarb Państwa wydatkowane na rzecz przedsiębiorstwa.

§ 23.

Na pokrycie ewentualnych strat eksploatacyjnych, na któreby nie wystarczył kapitał rezerwowo, będzie mogło przedsiębiorstwo poza innymi operacjami finansowymi również uzyskać od Skarbu Państwa pożyczkę, odpowiednio oprocentowaną i zwrotną z zysku lat następnych.

§ 24.

Przedsiębiorstwo opłaca te wszystkie podatki państwowe i samorządowe, jakie obowiązują prywatne przedsiębiorstwa przemysłowe, z wyjątkiem podatku majątkowego oraz opłat przewidzianych w § 8 niniejszego statutu.

§ 25.

Rokiem operacyjnym i bilansowym dla przedsiębiorstwa będzie okres od 1 lipca do 30 czerwca.

Bilans oraz rachunek strat i zysków powinien być przygotowany najpóźniej w trzy miesiące po skończeniu roku operacyjnego.

ROZDZIAŁ III.

Organizacja przedsiębiorstwa.

§ 26.

Władze przedsiębiorstwa stanowią:

- Rada Administracyjna,
- Dyrekcja,
- Komisja Rewizyjna.

§ 27.

Rada Administracyjna składa się z 7 do 9 członków. Członków Rady powołuje i zwalnia Minister Przemysłu i Handlu; jeden członek zostaje powołany w porozumieniu z Ministrem Skarbu z pośród urzędników Ministerstwa Skarbu, inni zostają powołani z pośród urzędników Ministerstwa Przemysłu i Handlu lub z pośród urzędników innych władz naczelnych za zgodą odpowiedniego ministra oraz z pośród fachowców nieurzędników.

Członkowie Rady nie mogą uczestniczyć w przedsiębiorstwach współzawodniczących lub przedstawiać interesów sprzecznych z interesami przedsiębiorstwa.

Prezesa i jego zastępcę z pośród członków Rady powołuje i zwalnia Minister Przemysłu i Handlu.

Ilość członków Rady powołanych z pośród fachowców nieurzędników nie może przekraczać $\frac{1}{2}$ liczby wszystkich członków.

§ 28.

Do właściwości Rady Administracyjnej należy:

- ogólny nadzór i sprawowanie kontroli nad działalnością przedsiębiorstwa,
- uchwalanie regulaminów Rady i Dyrekcji,
- rozpatrywanie i uchwalanie planu gospodarczego, zasadniczej polityki sprzedażnej, budżetu, projektu bilansu, rachunku strat i zysków oraz podziału czystego zysku,
- sprawy zakładania oddziałów i filii przedsiębiorstwa,
- uchwalanie wniosków o nabywaniu i zbywaniu majątku nieruchomego przedsiębiorstwa,
- uchwalanie planów inwestycyjnych,
- sprawy lokowania funduszu asekuracyjnego lub rezerw specjalnych przedsiębiorstwa,
- uchwalanie wniosków w sprawie obciążania majątku przedsiębiorstwa oraz w sprawie zaciągania pożyczek długoterminowych,
- nadawanie prokury na wniosek Dyrekcji,
- uchwalanie wszelkich innych wniosków, zgłoszonych przez Dyrekcję lub członków Rady i rozstrzyganie wszelkich spraw, przekraczających właściwość Dyrekcji,
- przedstawianie Ministrowi Przemysłu i Handlu wniosków co do mianowania, odwołania lub pociągnięcia do odpowiedzialności członków Dyrekcji oraz stawianie wniosków co do określenia wynagrodzenia dla członków Dyrekcji.

12) decydowanie w sprawach zastrzeżonych przez specjalne postanowienia niniejszego statutu do właściwości Rady Administracyjnej.

§ 29.

Uchwały Rady Administracyjnej, które dotyczą bilansu, rachunku strat i zysków, podziału czystego zysku, pożyczek długoterminowych, nabywania majątku nieruchomego, oraz wydatków inwestycyjnych, przekraczających 50% prelimitowanego zysku brutto (§ 15), muszą być dla ich ważności zatwierdzone przez Ministra Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

Uchwały w przedmiocie zmiany siedziby przedsiębiorstwa oraz powiększenia liczby członków Dyrekcji dla swej ważności wymagają zatwierdzenia przez Ministra Przemysłu i Handlu.

Uchwały, dotyczące zbywania i obciążania majątku nieruchomego, przedkładane będą w formie wniosków ustawowych na Radę Ministrów przez Ministra Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

§ 30.

Posiedzenia zwyczajne Rady Administracyjnej zwołuje prezes lub jego zastępca w miarę potrzeby, przynajmniej jednakże sześć razy w ciągu roku operacyjnego. Posiedzenia nadzwyczajne Rady zwołuje prezes lub jego zastępca na polecenie Ministra Przemysłu i Handlu, a także na żądanie co najmniej trzech członków Rady lub na żądanie Dyrektora Naczelnego.

Rada decyduje we wszystkich sprawach większością głosów; w razie równości głosów decyduje głos prezesa. Do ważności uchwał konieczna jest obecność przynajmniej połowy członków Rady. Protokoły posiedzeń Rada przedstawia Ministrowi Przemysłu i Handlu do wiadomości.

§ 31.

Członkowie Rady Administracyjnej pobierają za wykonanie swych czynności wynagrodzenie stałe, oraz mogą otrzymywać z czystego zysku tantiemy. Wysokość wynagrodzenia i tantiemy wyznacza Minister Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

§ 32.

W wyjątkowych przypadkach Rada ma prawo zlecić specjalne zadanie jednemu lub więcej członkom Rady; Rada może również delegować jednego ze swych członków dla utrzymania stałego kontaktu i współdziałania z Dyrekcją. Za

specjalne czynności może Minister Przemysłu i Handlu delegowanemu członkowi Rady wyznaczyć w porozumieniu z Ministrem Skarbu oddzielne wynagrodzenie.

§ 33.

Dyrekcję przedsiębiorstwa powołuje i zwalnia na wniosek Rady Administracyjnej Minister Przemysłu i Handlu.

Dyrekcję stanowi jeden dyrektor, działający jako Dyrektor Naczelny.

Rada Administracyjna może ponadto, na wniosek Dyrektora Naczelnego, przedstawić Ministrowi Przemysłu i Handlu wniosek o powołanie do Dyrekcji innych dyrektorów. Ilość członków Dyrekcji nie może przekraczać pięciu. Dyrektorzy podlegają Naczelnemu Dyrektorowi.

Podstawą stosunku służbowego Dyrektora Naczelnego i innych członków Dyrekcji są umowy służbowe, zawarte za zgodą Ministra z poszczególnymi członkami Dyrekcji przez Prezesa Rady Administracyjnej.

Członkowie Dyrekcji nie mogą bez zezwolenia Rady Administracyjnej zajmować się interesami innego przedsiębiorstwa lub uczestniczyć w jego władzach.

§ 34.

Dyrekcja przedsiębiorstwa pełni swe czynności na zasadzie regulaminu, uchwalonego przez Radę Administracyjną i jest odpowiedzialna za prowadzenie przedsiębiorstwa ze starannością porządnego kupca. W szczególności należy do właściwości Dyrekcji:

- prowadzenie wszelkich spraw przedsiębiorstwa i jego rachunkowości,
- układanie planu gospodarczego, budżetu bilansów rocznych, rachunków strat i zysków oraz składanie sprawozdań Radzie Administracyjnej,
- przyjmowanie i zwalnianie personelu urzędniczego i robotniczego oraz ustalanie wynagrodzenia,
- zastępowanie przedsiębiorstwa wobec osób trzecich oraz władz sądowych, administracyjnych i samorządowych.

§ 35.

Pracownicy przedsiębiorstwa nie są urzędnikami państwowymi i są wynagradzani w zależności od czynionych usług w sposób przyjęty w przedsiębiorstwach prywatnych.

§ 36.

Do ważności zobowiązań przedsiębiorstwa wymagane są podpisy pod nazwą firmy przedsiębiorstwa dwóch członków Dyrekcji lub jednego członka Dyrekcji łącznie z prokurentem, względnie, jeżeli tak uchwaliła Rada Administracyjna dwóch prokurentów.

§ 37.

Dla przeprowadzenia dorocznej kontroli rachunkowej i kasowej, zbadań ksiąg, bilansu, lub sprawozdania oraz stanu majątkowego przedsiębiorstwa powołuje Minister Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Skarbu Komisję Rewizyjną — w składzie trzech członków.

Komisja Rewizyjna przedkłada sprawozdanie ze swych czynności Ministrowi Przemysłu i Handlu i Ministrowi Skarbu.

Ponadto może przedsiębiorstwo podlegać kontroli specjalnie wyznaczonej przez Ministra Przemysłu i Handlu, niezależnie od kontroli, wykonywanej w ramach ustawy o kontroli państwowej przez Najwyższą Izbę Kontroli.

§ 38.

Członkowie Komisji Rewizyjnej otrzymują z funduszy przedsiębiorstwa wynagrodzenie w wysokości, określonej przez Ministra Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

ROZDZIAŁ IV.

Likwidacja przedsiębiorstwa.

§ 39.

Likwidacja przedsiębiorstwa jako samostanne osoby prawnej następuje na podstawie uchwały Rady Ministrów, przy czym cały majątek przedsiębiorstwa przechodzi na własność Skarbu Państwa. Szczegółowe przepisy dotyczące likwidacji wyda Minister Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Skarbu.